

Anna ruimt op!

DOCENTENHANDLEIDING

PRIMAIR ONDERWIJS, groep 3 en 4

Inhoudsopgave

Anna ruimt op in Huis Van Gijn	p.3
Algemene doelstelling	p.4
Opbouw van het programma	p.4
Doelen	p.4
Vorbereidende les	p.5
Hoofdactiviteit	p.6
Vervolgactiviteit	p.6
Praktische informatie & planning	p.7
Huisregels Huis Van Gijn	p.7
Verwachtingen t.a.v. ouders, begeleiders en leerkrachten	p.8
Openingstijden en Contact	p.8
Betaling	p.9
Plattegrond Huis Van Gijn	p.10
Bijlage 1 en 2	

Anna ruimt op in Huis Van Gijn

Ga mee op reis naar de 19de eeuw en ontdek het leven van vroeger in het woonhuis van Simon van Gijn. Het huis van Van Gijn ziet het er nog precies zo uit als in de tijd dat hij er woonde.

Anna is het dienstmeisje van meneer Van Gijn. Ze weet van alles te vertellen over het dagelijks leven in zijn prachtige huis. Tijdens deze rondleiding neemt Anna je mee naar de allermooiste kamers. En je mag een kijkje nemen op zolder. Maar wat een rommel! Ze moet nodig poetsen en opruimen, maar een elektrische stofzuiger en een fles allesreiniger heeft ze niet. Toch zorgt Anna ervoor dat alles spik en span blijft. Ze draait haar hand niet om voor hergebruik (dat noem je nu 'recyclen') en heeft allerlei leuke tips en weetjes uit de 19de eeuw die in het huishouden goed van pas komen. Help je mee?

Huis Van Gijn wil het onderwijs actief bij het museum betrekken om de leerlingen te laten kennis maken met het huis, de gewoontes en de gebruiken van vroeger.

Dit schoolprogramma neemt de kinderen mee naar een tijd waarin er nog geen wasmachine, centrale verwarming, computer of tv was. Ook plastic bestond nog niet. De leerlingen krijgen een spannende interactieve rondleiding met opruimworkshop door de huishoudsters van meneer Van Gijn.

Kijk voor de actuele informatie en nieuws over de onderwijsprogramma's op www.huisvangijn.nl

Bekijk ook de documentaire 24 uur leven in Huis Van Gijn (duur: 21 min.) <https://www.youtube.com/watch?v=PSPT-skBow>

Algemene doelstelling

Dit programma heeft als doelstelling leerlingen vanuit hun eigen belevingswereld kennis te laten maken met het leven en de gebruiksvoorwerpen in de 19de eeuw. Ze leren hoe deze gebruikt werden, maar ook wat de moderne equivalent ervan is. Al deze spullen moeten natuurlijk ook een plekje krijgen. Dat zorgt voor een opgeruimd huis dat altijd netjes is. Op de educatiezolder van Huis Van Gijn leert dienstmeisje Anna de kinderen hoe je dat moet doen.

De onderwijsprogramma's van Huis Van Gijn sluiten zoveel als mogelijk aan bij de actuele kerndoelen die aangegeven zijn door SLO (Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling).

Het programma 'Anna ruimt op' sluit aan bij kerndoel 56; De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed. De leerlingen leren begrijpen en ervaren dat een erfgoed instelling zijn verzameling beheert en documenteert. Voor meer informatie zie de bijlage Cultuurmenu leerlijn.

Daarnaast sluit het programma aan bij de 21ste Century Skills waarin creatief denken, samen werken en communiceren onder andere centraal staan. Voor meer informatie zie de bijlage 21st Century Skills.

'Anna ruimt op!' is les vervangend voor het thema opruimen uit de methode Brandaan.

Het programma is geschikt voor groep 3 en 4 van het primair onderwijs. Het programma in Huis Van Gijn, wordt begeleid door een museumdocent. Aanvullend kan er op school een voorbereidende les en een verwerkingsles gegeven worden. Het bezoek aan Huis Van Gijn is het meest succesvol wanneer de klas goed wordt voorbereid.

Opbouw van het programma:

1. Een voorbereidende les in de klas verzorgd door de leerkracht zelf;
2. Een interactieve rondleiding door Huis Van Gijn met een museumdocent;
3. Een workshop opruimen in de Bovenkamer van Huis Van Gijn
4. Een verwerkingsles naar aanleiding van het bezoek aan Huis Van Gijn verzorgd door de leerkracht.

Doelen:

- Leerlingen kunnen zich inleven in het leven rond 1900, hoe het bijvoorbeeld was om zonder elektriciteit, riolering, gas, warm water én plastic te leven.
- Leerlingen leren en ervaren het verschil tussen het leven van toen en het leven van nu.
- De leerlingen zien allerlei verschillende voorwerpen van vroeger en leren hoe de voorwerpen werden gebruikt.
- De leerlingen ontdekken de historische waarde van (heel gewone) gebruiksvoorwerpen.
- Leerlingen leren dat er vroeger nog geen plastic was en dat je zuinig met deze grondstof om moet gaan.

- Leerlingen leren waarom het belangrijk is voorwerpen op te ruimen, weg te gooien, te bewaren of te recyclen.
- Leerlingen maken kennis met Simon Van Gijn en het cultureel erfgoed van Dordrecht.
- Leerlingen ervaren dat een museumbezoek leuk is.

Vorbereidende les

Waar	In de klas
Door wie	Leerkracht
Doelgroep	Groep 3 en 4
Duur	30 minuten
Doel	De leerlingen voorbereiden op het bezoek aan Huis Van Gijn en het verhaal achter een voorwerp leren kennen.
Inhoud	<p>Hoe zou het zijn om in de 19de eeuw te leven? Om daar een idee van te krijgen hebben museummedewerkers 24 uur het Huis Van Gijn bewoond. Voor één dag stappen zij in het leven van dhr. en mevr. Van Gijn en hun personeel. Op youtube staan korte filmpjes waarop het bedienend personeel laat zien hoe huishoudelijke taken vroeger werden gedaan.</p> <p>Afstoffen</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=DNvx4nUQHxI&list=PLb5e4eSrlbRaaJEb0H_SbtEe-RsbjmMiG</p> <p>Het fornuis</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=X6-H4JEKoTo</p> <p>Ramen wassen</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=zPfSez_N1W4</p> <p>Al snel wordt duidelijk dat meneer Van Gijn erg rijk is en veel spullen heeft. Sommige spullen, zoals bijvoorbeeld de ramenspuit, worden nu helemaal niet meer gebruikt.</p> <p>Vraag de leerlingen of zij thuis iets hebben waarvan zij denken dat het oud is. Neem ze mee.</p> <p>De voorwerpen worden uitgesteld zodat alle leerlingen ze kunnen zien. De leerlingen beschrijven het voorwerp zo goed mogelijk. Waarvoor werd het gebruikt denk je? Het is oud, maar nog bruikbaar. Weggooien of toch bewaren?</p>

Hoofdactiviteit

Waar	In het museum
Door wie	Museumdocent (plus begeleiding van een docent en volwassene.)
Doelgroep	Groep 3 en 4
Duur	60 min (wees op tijd aanwezig, zodat leerlingen de jassen op kunnen hangen en kunnen plassen)
Doel	Tijdens het programma 'Anna ruimt op' ontdekken de leerlingen verschillende voorwerpen van vroeger en leren hoe deze gebruikt werden. Steeds wordt de link gelegd naar het leven nu. Opruimen is van alle tijden, waar je ook bent of woont. Anna is huishoudster en weet hoe je dat het best kunt aanpakken.
Benodigheden	Worden door het museum geleverd
Inhoud rondleiding (ca 30 min)	De rondleider (verkleed als dienstmeisje Anna) neemt de leerlingen mee door het museum en zal de leerlingen vertellen wie de heer Van Gijn was. De rondleider vertelt waar voorwerpen van gemaakt werden toen er nog geen plastic was. Ook heeft ze handige tips hoe je met natuurlijke middelen prima kunt schoonmaken. Bovendien weet ze hoe je spullen weer prima kunt hergebruiken.
Inhoud workshop opruimen (ca 30 min)	De rondleider neemt de kinderen mee naar de Bovenkamer. Daar liggen allemaal spullen op de grond. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Samen gaan ze aan de slag om alles netjes op te ruimen. Welke voorwerpen horen bij elkaar? Welke voorwerpen passen in de kast en welke niet? Wat moet er worden weggegooid? Hoe doe je dat het best zodat spullen gerecycled kunnen worden? Welke oude spullen hebben anno nu een moderne variant?

Vervolg activiteit (optioneel)

Waar	In de klas
Door wie	Leerkracht
Doelgroep	Groep 3 en 4
Duur	60 min
Doel	Op een creatieve manier verwerken van de kennis en vaardigheden die de leerlingen hebben opgedaan tijdens de voorbereidende les en de hoofdactiviteit.
Inhoud	Maak met de oude voorwerpen die de leerlingen tijdens de voorbereidende les hebben meegenomen een tentoonstelling in de klas. Neem nu ook nieuwe spullen mee die de oude kunnen vervangen. Leg deze ernaast en vergelijk.

Praktische informatie & planning

Neem uiterlijk 2 weken van te voren contact op met de het secretariaat van het Dordrechts Museum om uw bezoek aan het museum te plannen. Rondleidingen worden vanaf 11.00 aangeboden. Het museum is op maandag gesloten. Heeft u speciale wensen? Neem dan contact op met de afdeling Educatie.

Groepsgrootte

De maximale groepsgrootte is 30 leerlingen. Deze leerlingen worden in 2 groepen verdeeld. Beide groepen worden begeleid door een enthousiaste museumdocent.

Huisregels Huis Van Gijn

Om beschadigingen van voorwerpen & kunstwerken en overlast voor andere bezoekers te voorkomen, gelden er een aantal algemene huisregels in het museum.

1. Jassen en tassen mogen niet mee Huis Van Gijn in en worden achtergelaten in de garderobe.
2. Omdat er ook andere bezoekers in Huis Van Gijn zijn die rustig willen rondkijken, praat je zachtjes en loop je rustig rond.

3. Schrijven mag alleen met potlood.
4. De voorwerpen en kunstwerken mogen niet worden aangeraakt.
5. Er mag in het museum niet worden gegeten of gedronken.
6. Aanwijzingen van het museum personeel moeten altijd worden opgevolgd.
7. Leerlingen mogen niet alleen door het museum dwalen.
8. Er moet per 8 leerlingen 1 begeleider aanwezig zijn.

Verwachtingen t.a.v. ouders, begeleiders en leerkrachten

Van de scholen verwachten wij dat zij Huis Van Gijn op de hoogte stellen van de aard van de groep. Ook wordt begeleiding vanuit de school verwacht. Van de leerkracht en begeleiders verwachten we dat ze meedoen met het programma en als nodig orde houden.

Het programma is uiteraard bedoeld voor de leerlingen, zij geven dus de antwoorden. De leerkracht is mede verantwoordelijk voor het slagen van het museumbezoek. Hij/zij stelt de begeleiders en de leerlingen op de hoogte van de huisregels en wat er van hen verwacht wordt.

Adres

Huis Van Gijn
Nieuwe Haven 29-30
3311 AP Dordrecht
078 7708709

Openingstijden

Di t/m vrij 11.00-17.00
Za & zo 11.00-17.00

Contactpersonen

Afdeling Educatie

Sifra Wieldraaijer, medewerker educatie onderwijs
s.wieldraaijer@dordrecht.nl
078-7705308

Secretariaat Dordrechts Museum (inplannen bezoek)

Nancy Schuurmans, Planner museumactiviteiten
078 – 7708708

Website

Actuele informatie is te vinden op:
www.huisvangijn.nl

Betaling

U kunt de rondleiding en eventuele entreekosten op de volgende wijzen betalen:

- Contant aan de kassa;
- Op rekening (dan hebben wij van u de volgende gegevens nodig: NAW en het KvK nummer);
- Of de betaling loopt via het SOC.

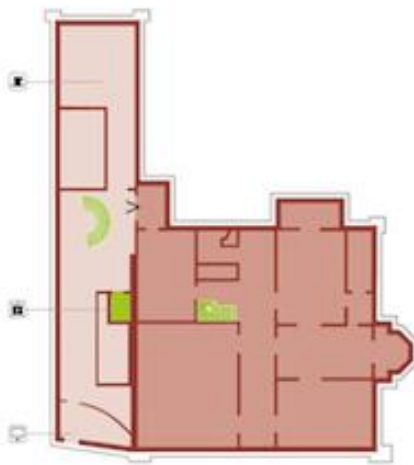
Geeft u alstublieft van te voren aan hoe u wilt betalen, dan kunnen de baliemedewerkers daar alvast rekening mee houden.

Wij wensen u en uw leerlingen een leuk en inspirerend bezoek!

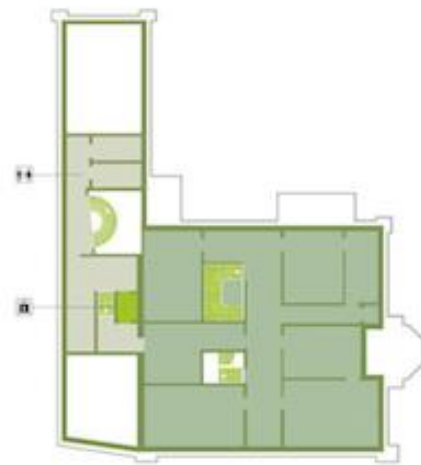
Plattegrond Huis Van Gijn

BEGANE GROND

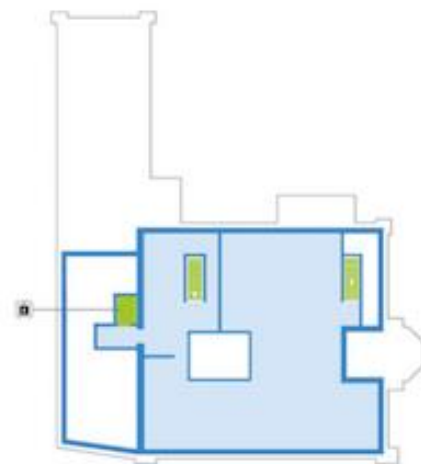
EERSTE VERDIEPING

TWEDE VERDIEPING

SPEELGOEDZOLDER

Bijlage 1 :

Cultuurmenu leerlijn: 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Kunstzinnige oriëntatie, kerndoel 56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed (* Van links naar rechts, opbouw in schooljaren. Van boven naar beneden, opbouw per les.)

	Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
	De leerling kan met aandacht luisteren naar verhalen die horen bij betekenisvolle voorwerpen, gebouwen, gebruiken en gebeurtenissen.	als groep 1-2+ De leerling kan met aandacht betekenisvolle voorwerpen en gebouwen waarnemen.	als groep 3-4	als groep 5-6
	De leerling leert dat een erfgoedinstelling een instituut is waar verzamelingen aangelegd worden.	als groep 1-2+ De leerling begrijpt en ervaart hoe en waar een erfgoedinstelling zijn verzameling bewaart en behoudt.	als groep 3-4+ De leerling begrijpt dat een erfgoedinstelling zijn verzameling beheert, en documenteert.	als groep 5-6+ De leerling leert dat een erfgoedinstelling erfgoed op allerlei manieren kan presenteren aan het publiek.
Receptie	De leerling leert wat verzamelen is en leert dat andere kinderen ook verzamelingen hebben.	als groep 1-2+ De leerling leert dat je verzamelingen kunt bewaren, ruilen en ordenen.	als groep 3-4+ De leerling leert over de eigenschappen van materialen en materiaalbewerking.	als groep 5-6+ De leerling leert hoe erfgoedinstellingen aan hun objecten/collecties komen en hoe een collectie inhoudelijk tot stand komt.
	De leerling ervaart en begrijpt dat voorwerpen/object en een verhaal met zich mee dragen.	als groep 1-2+ De leerling kent de relatie tussen vorm en functie van sommige voorwerpen uit het verleden.	als groep 3-4+ De leerling leert dat het van belang is om erfgoedbronnen als belangrijke informatiedragers (verhalen) te behouden.	als groep 5-6+ De leerling ervaart het belang van het behoud van erfgoed voor het verkrijgen van kennis en kennistoepassing en leert dat in een erfgoedinstelling verschillende specialisten

	Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
				werken met kennis over de verzameling.
Productie	De leerling kan verhalen rond kunst- en of (natuur) historische en voorwerpen koppelen aan zijn eigen belevingswereld.	als groep 1-2+ De leerling kan zich creatief uiten naar aanleiding van voorwerpen en gebouwen.	als groep 3-4+ De leerling leert goed naar erfgoed te kijken en dit te verwerken in een opdracht (tekenen, vragen beantwoorden, verhaal schrijven).	als groep 5-6+ De leerling leert zijn/haar verbeelding te gebruiken bij voorwerpen, documenten, gebouwen en personen.
	De leerling vertelt over zijn eigen verzameling en hoe of waar hij deze bewaart.	als groep 1-2+ De leerling kan zich voorstellen waarom het belangrijk is om voorwerpen te bewaren.	als groep 3-4+ De leerling denkt na over de eigenschappen van materialen van erfgoed en kan ze met waarde en respect behandelen.	als groep 5-6+ De leerling begrijpt dat (en hoe) een erfgoedinstelling voorwerpen verzamelt, ordent, bewaart en presenteert.
	De leerling kan zijn ervaringen verwerken in een werkstuk (b.v. een tekening, een verhaal vertellen etc.)	als in 1-2	als in 3-4	als in 4-5
Refectie	De leerling bekijkt/bespreekt op eenvoudige wijze een aantal (erfgoed) objecten. Wat is het, waarvoor wordt het gebruikt, wat kun je ermee.	als in 1-2+ De leerling ervaart wat de inhoudelijke waarde van objecten is voor hem persoonlijk als in algemene zin.	als in 3-4+ De leerling is in staat om verschillende objecten te vergelijken op basis van vorm, functie en (inhoud) materiaaleigenschappen.	als in 4-5+ De leerling kan naar aanleiding van de objecten/collectie verbanden leggen tussen vorm en tijd. De leerling leert het erfgoed (de objecten en of de collectie) in verbinding te brengen met de eigen actualiteit.
	De leerling leert dat er verschillende soorten	als in groep 1-2+ De leerling ontdekt dat erfgoed bestaat	als in groep 3-4+ De leerling leert/ervaart dat	als in groep 5-6+ De leerling leert onderzoek te doen

	Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
	erfgoedinstellingen zijn die ieder een eigen verzameling hebben.	uit uiteenlopende soorten collecties en soorten objecten.	erfgoed kwetsbaar is en daardoor onderhoud en beheer nodig heeft. De leerling kan erfgoed op een geordende manier analyseren en bekijken en daardoor beter begrijpen en doorgronden.	naar een object of een serie objecten uit de collectie.

Bijlage 2:

21st Century Skills

Kinderen ontwikkelen en gebruiken, al werkende binnen Kunst en Cultuureducatie, een veelheid aan algemene vaardigheden. Kinderen communiceren in beeld, geluid en beweging, leren waar te nemen (door te kijken en te luisteren) en leren hun eigen ervaringen en gevoelens te uiten en te verbeelden. In reflectieve gesprekken en tijdens het samenwerken is respectvol luisteren, het bekritisieren van anderen en het respectvol en verantwoordelijk omgaan met elkaar een voorwaarde. Kinderen leren hierbij feedback te geven en te ontvangen. Reflectie op eigen handelen en leren maakt deel uit van het creatieve proces.

Binnen Kunst en Cultuureducatie worden veelal divergente opdrachten gegeven. Dit vraagt om het toepassen van probleemoplossende leerstrategieën. Mediawijsheid wordt bevorderd door regelmatig het verwerven en verwerken van informatie te beschouwen en te bevragen. Presenteren is een belangrijk onderdeel binnen de verschillende kunstdisciplines van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Bijvoorbeeld door samen te zingen, een dans uit te voeren of door een beeldend werkstuk aan andere kinderen te presenteren. Door kinderen in een veilige omgeving te laten experimenteren met presenteren ontwikkelen en vergroten zij hun zelfvertrouwen.

Deze vaardigheden, die kinderen voorbereiden op het leven en werken in de kennissamenleving, vallen onder de 21st Century skills. Deze zijn onderverdeeld in vier categorieën;

A Manieren van denken

1. Creatief en innovatief denken (*Onderzoekende houding; de juiste vragen stellen; doorzetten; durven en kunnen omgaan met onzekerheden; het uitproberen van nieuwe benaderingen, het openstaan en vormgeven van ideeën*)
2. Kritisch denken (*analyserend vermogen; ontwikkelen van probleemoplossend vermogen; verbanden leggen, ideeën tegen elkaar kunnen afwegen, keuzes maken*)
3. Leren leren (*metacognitie*)

B Manieren van werken

4. Communiceren (*het delen van denkbeelden, vragen, ideeën, en oplossingen; presenteren*)
5. Samenwerken (*doelgericht kunnen samenwerken; je talent, kennis en vindingrijkheid optimaal inzetten; teamwerk*)

C Instrumenten (benodigheden om te kunnen werken)

6. Informatievaardigheden (*kennis verwerven en op waarde schatten*)
7. ICT vaardigheden; (*motorische vaardigheid; kennis van hard- en software*)

D Wereldburgerschap

8. Burgerschap(lokaal en wereldwijd; aanpassingsvermogen, leiderschap, empathie)
9. Leven en werken(carrière)
10. Persoonlijke en sociale verantwoordelijkheid(inclusief cultureel bewustzijn en culturele competentie).

Bronnen

Het KSAVE model van ATCS, Binkely et al., 2010; Binkely et al., 2012
SLO Leerlijn Kunstzinnige Oriëntatie
21st Century skills, discussienota; J.Voogd en N.ParejaRoblin, 2010